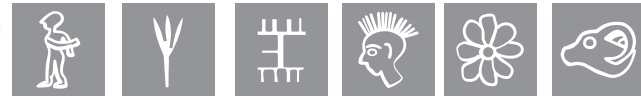

πολιτισμός

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΑΔΑΚΗ*

Αναδιφώντας το χθες (156)

Ετήσια έντυπα ημερολόγια: μια παράδοση που τείνει να εκλείψει

Τελευταίες μέρες του απερχόμενου χρόνου κι εμείς θα σταθούμε σε μια παλιότερη συνήθεια, που τείνει σταδιακά να εκλείψει, τα ετήσια έντυπα ημερολόγια, επιτοίχια, επιτραπέζια και τσέπης. Το Ρέθυμνο έχει μακρά παράδοση σ' αυτά, με πρώτο γνωστό -σ' εμένα τουλάχιστον- εκείνο του έτους 1904, που φυλάσσεται στο αρχείο του Λαογραφικού Μουσείου. Μέχρι πριν από πολύ λίγα χρόνια κάθε κοινωνικός φορέας φρόντιζε να συγκεντρώνει στοιχεία για το ημερολόγιό του και στη συνέχεια να τρέξει στο τυπογραφείο να το εκτυπώσει και να το προμηθεύσει στην ώρα του στους ενδιαφερόμενους. Με τον τρόπο αυτό όχι μόνο είχε κάποιο έσοδο αλλά και έκανε αισθητή την παρουσία του καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Όσο κι αν φαίνεται υπερβολικό από πρώτη ματιά, τα «ταπεινά» αυτά έντυπα αποτελούν εξαιρετικές πηγές για την τοπική ιστορία και τοπογραφία και όχι μόνο. Είναι πηγές έγκυρες, γιατί έρχονται διαμορφωθέντες από γνώστες της περιοχής τους κι έχουν ελεγχθεί από πολλά μάτια, μελών πολιτιστικών συλλόγων, ενοριτών, μελών συλλόγων γυναικών και αθλητικών σωματείων κ.λπ. Τη διαπίστωση αυτή είχε κάνει πρώτος ο παλιότερος διευθυντής της Δημόσιας Βιβλιοθήκης και φίλος Γιάννης Παπιμύτογλου, που συγκέντρωσε τα ημερολόγια από τα τυπογραφεία και τους φορείς που τα εξέδιδαν και είχε καταρτίσει στη Βιβλιοθήκη μια καλή συλλογή τους.

Πρόσφατα χρειάστηκα για τις συγγραφές μου πληροφορίες και φωτογραφίες, οπότε συμβουλευτήκα τη δική μου μικρή συλλογή ημερολογίων. Εκτίμησα για μια ακόμα φορά την αξία τους και αποφάσισα να αφιερώσω τις σημερινές «Αναδιφσεις» σ' αυτό ακριβώς το θέμα. Και με την ευκαιρία να κάνω μια έκκληση στις κάθε μορφής συλλογικότητες, να συνεχίσουν να τα εκδίδουν και μάάλιστα κατά το δυνατόν θεματικά στο περιεχόμενό τους. Ας δούμε όμως ενδεικτικά κάποια απ' τα παλιότερα και πιο αντιπροσωπευτικά απ' αυτά.

Ξεκινώντας από την πόλη, ας σταθούμε μπροστά στο εξαιρετικό ημερολόγιο του έτους 2000 του Συλλόγου Υπαλλήλων του Δήμου Ρεθύμνου, που είχε ως θέμα του τον 20ό αιώνα και την εξέλιξη της πόλης μας μέσα σ' αυτόν. Η ποιότητά του έχει ασφαλώς να κάνει με την πηγή των φωτογραφιών του, που δεν ήταν άλλη από τον αξιόμηστο Μανό Αστρινό. Το θεωρώ πραγματικό απόκτημα της συλλογής μου.

Ας δούμε και άλλα τέσσερα θεματικά ημερολόγια, από το 2ο Δημοτικό Σχολείο του Αγίου Νικολάου (Βιράν Επισκοπής), από εκείνο του Ατσιπόπουλου και από το Σχολείο του Πρινέ. Όλα αναφέρονται στην ιστορία των σχολείων τους. Είχαν κυκλοφορήσει τα δύο πρώτα από τους Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων των Σχολείων και τα άλλα δύο από τους Πολιτιστικούς Συλλόγους Ατσιπόπουλου και Πρινέ. Το ένα είναι καλύτερο από το άλλο κι όλα τους είναι πολύτιμα στους ενδιαφερόμενους για το θέμα τους.

Ένας Σύλλογος που εδώ και πολλά χρόνια παράγει αξιόλογα ημερολόγια είναι ο Πολιτιστικός του Γαράζου. Εκείνο του έτους 2005 για παράδειγμα παρείχε πληροφορίες για τον ίδιο τον Σύλλογο, για τη λίθινη γέφυρα του Κάμπου, για τις ιστορικές βελανιδιές του χωριού, για την συγκοινωνιακή ιστορία του, για το παλιό χωριό, για τα Γαράζανα χάνια και την «Πηγή της δρόσου», για την παλιότερη κитροκαλλιέργεια, για τις κρήνες κλπ. Τα ημερολόγια του Γαράζου διακρίνονται επίσης για τη γραφιστική τους ποιότητα.

Εξαιρετικής ποιότητας ημερολόγια έβγαζε κάθε χρόνο και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Κούφης. Έχω πρόχειρο μπροστά μου το θεματικό του έτους 2007, που είναι αφιερωμένο στον ποταμό της Κούφης. Έχει δηλαδή ως θέμα τον παραπόταμο του Πετρέ που ακούγεται ως «Γάφαρης», «Τράβα» και «Λάκκου Ποταμός». Οι φωτογραφίες του είναι εξαιρετικές, όπως επίσης τα εκτεταμένα κείμενα που τις συνοδεύουν, καθώς και η γενικότερη αισθητική του.

Ένα ημερολόγιο που με είχε εντυπωσιάσει ήταν εκείνο του έτους 2009 του Πολιτιστικού Συλλόγου Μούντρος. Ήταν κι εκείνο θεματικό και αναφερόταν στα θυρώματα του χωριού. Είναι γνωστό στους ασχολούμενους με την ιστορία ότι στο χωριό αυτό σώζεται ένα από τα εντυπωσιακότερα θυρώματα της περιόδου της Βενετοκρατίας στην Κρήτη, όμως οι συντελεστές του ημερολογίου μας κάνουν γνωστά κι άλλα θυρώματα, όχι μόνο στο Μούντρος αλλά και στο γειτονικό Νησί.

Θα τελειώσω την εξ ανάγκης σύντομη και ελλειμματική αναφορά μου με τα ημερολόγια του Συλλόγου Κουρουσιανών Αθήνας. Έχω ξαναγράψει γι' αυτά, θεωρώντας τα κορωνίδες αισθητικής και πρότυπα για άλλους συλλόγους όχι μόνο στο Ρέθυμνο και στην Κρήτη αλλά και ανά την Ελλάδα. Τα θέματά τους, τα μιτάτα, τα δέντρα, οι ξερολιθιές, τα βρώσιμα χόρτα του χωριού και τόσα άλλα είχαν δώσει παλιότερα τη δυνατότητα έκθεσής τους στο «Σπίτι του Πολιτισμού». Αποτελούν πραγματικά κομμάτια για τα σπίτια και τα γραφεία μας, όταν βέβαια καταφέρνουμε να τα αποκτήσουμε.

Παράδοση στα ημερολόγια έχει κι ο Μέρωνας. Τα περισσότερα απ' αυτά είναι ασπρόμαυρα, άρα και μικρού κόστους, και πολλά απ' αυτά θεματικά. Παλιότερα ο Σύλλογος αυτός με τιμούσε κάθε χρόνο με την προσφορά τους, αφού με είχε κηρύξει επίτιμο μέλος του. Πρόσφατα που χρειάστηκα μια φωτογραφία από τις κατασκηνώσεις για σχετικό δημοσίευσμά μου, χρειάστηκε να ξεκρεμάσω ένα από τοίχο και να το δανειστώ, διαπιστώνοντας με πίκρα και για μια ακόμα φορά ότι μεγάλο πρόβλημα στους συλλόγους αποτελεί η ασυνέχεια.

Μνήμη Λεωνίδα Χαζούνη (II)

Έγραφα στις περασμένες «Αναδιφσεις» για μια όχι πολύ γνωστή προσφορά του αξιόμηστου Λεωνίδα Χαζούνη, το ότι δηλαδή αποτελούσε για πολλές δεκαετίες, μαζί με τον δικηγόρο Μ. Παπαδάκη, τον συνδετικό κρίκο με τους συμπατριώτες μας Τουρκορεθιμνίους της Μικρασίας. Αναφέρθηκα επίσης στη νεκρολογία του για τον Τζελάλ Βαλίν Χατζημπεκνράκι, και επιχείρησα να παραθέσω τη σχετική φωτογραφία, μαζί με εκείνη της ξενάγησης της οικογένειας Üstay στον Μαρουλά. Όμως ο δαίμονας του τυπογραφείου είχε άλλη άποψη. Πιστεύω σήμερα να μην ξαναπαρεισφύρισε και να μου επιτρέψει τη δημοσίευσή τους.

Πρόταση ανάγνωσης

Θα κάνω μια εξαίρεση σήμερα και δεν θα προτείνω συγκεκριμένα βιβλία για ανάγνωση. Θα αρκεστώ στην παρίνεση του Λεωνίδα Χατζηδάκη, μέσω της διπλανής διαφημιστικής του καταχώρησης. Την είχε δημοσιεύσει στον τοπικό τύπο το έτος 1966, αφότου είχε αναλάβει το βιβλιοπωλείο του πατέρα του Αριστόδημου. Ας διαβάσουμε λοιπόν όσο μπορούμε περισσότερο, σε χαρτί και οθόνες, σε βιβλία και εφημερίδες, σε περιοδικά και σε sites, τον καινούριο χρόνο που έρχεται. Ας διαβάσουμε όχι μόνο για να ξεχάσουμε για λίγο τον κορωνοϊό αλλά και για να μικρύνουμε τις χειμωνιάτικες νύχτες, όπως με την ευθυκρισία και την λακωνικότητά του το είχε διατυπώσει ο αξεχάστος κύριος Λεωνίδας. Καλή και διαβαστερή χρονιά!

